

TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 4. februar 2021 truffet vedtak i

- Sak nr:** 20-069 (arkivnr: 20/2471)
- Saken gjelder:** Klage fra A på jordskiftedommerfullmektig B ved X jordskifterett
- Utvalgsmedlemmer:** Bjørn Eirik Hansen (leder)
Arnulf O. Prestbakmo
Ketil Myhre
Eva Albertsen Malt
Turid Ellingsen
- Offentlighet:** Vedtaket er offentlig, jf. offentlighetsloven § 3.
- Vedtak:**
1. Klagen avvises i den utstrekning det gjelder forhold Tilsynsutvalget ikke har myndighet til å vurdere.
 2. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor jordskiftedommerfullmektig B.

Innledning:

Ved brev av 3. september 2020 har A klaget på jordskiftedommerfullmektig B ved X jordskifterett. Klagen gjelder dommeratferd og saksbehandling. Klagen er forelagt jordskiftedommerfullmektig B, som ved brev av 30. september 2020 har avgitt uttalelse. Klagen er supplert ved brev av 6. september, 10. september og 16. september 2020. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra ingeniøren på saken. Jordskifterettsleder C ved X jordskifterett er orientert om klagen og har den 22. september 2020 avgitt uttalelse.

Saksfremstilling:

Den underliggende saken var en grensefastsettingssak, som var krevd av klager. Både klager og motparten var selvprossederende. Innklagede var dommer på saken. Hovedforhandling ble holdt den 3. juni 2020, og dom ble avsagt 10. august 2020.

Klager – A – har i hovedsak vist til følgende:

Hun klager på dommerens håndtering av saken og saksbehandlingen. Det er ikke en klage for at saken skal gjenopptas og det er heller ikke en anke.

Dommeren burde på et tidlig tidspunkt i saksforberedelsen avklart at saken tidligere var behandlet. Retten burde ha avklart med henne at det ikke ville bli anført beviser for rettslige grunnlag som basis for gjenopptakelse eller nye rettsstiftende grunnlag. Deretter burde saken vært avvist. Retten har i strid med dette behandlet saken. Dommen er feilaktig bygget på at hun som saksøker, har påberopt eiendomsrett til et areal på hevdmessig grunnlag. Dette var ikke anført, og hun har ikke uttalt seg om hevd. Hun ber om at utvalget slår ned på slike klare brudd på saksstyring hos dommeren.

Dommeren brukte en nedlatende og ydmykende retorikk i dommen. I tillegg ble dommen gjort offentlig og sendt til motparten. Dommen ser partisk ut, er rotete og uoversiktlig.

Hun hadde en enkel problemstilling; få avklart hva som var gjeldende rett grunnet en lite samarbeidsvillig nabo. Først og fremst er det ikke resultatet av rettens avgjørelse hun ønsker at Tilsynsutvalget skal ta stilling til. Det er tydelig at når hun ikke har angitt annet, så burde saken ha blitt avvist. Det var ikke nødvendig for dommeren å fremstille henne på en ydmykende måte, spesielt etter dommerens mangelfulle saksstyring.

Det har ikke på noe vis blitt tatt hensyn til at hun var selvprossederende. Viktige redegjørelser og bevis er utelatt i dommen, eller gjengitt på en uforståelig måte.

Dommerfullmektigen uttrykte liten respekt for henne. Dommeren skriver blant annet at retten «betviler at de eldre ikke visste om jordskiftet». Dette har hun verken sagt eller beskrevet.

Det virker som om motparten har vært i hyppig kontakt med retten. Dommerfullmektigen har snudd om på hvem som har levert inn dokumentasjon, og dommen vektlegger lite av de bidrag hun la frem.

Det fremstår som at dommerfullmektigen har satt seg dårlig inn i saken. Etterpå har dommerfullmektigen gjort en hurtig bearbeiding. Samtidig ser det ut til at dommerfullmektigen forsøkte å få henne til å se dum ut. Dommerfullmektigen hadde en ensidig vinkling i saken. Dommeren skrev blant annet at det ikke er unaturlig at en setter seg inn i sin egen eiendom i løpet av en 20-årsperiode. Slike utsagn er upassende og nedlatende. Under befaring og rettsmøtet var dommerfullmektigen derimot svært taus og fåmælt. Hun ble dratt rundt på av overingeniøren.

Avgjørelsen kom over en måned etter det dommerfullmektigen oppga etter hovedforhandlingen.

På en kjøretur den 17. juli oppdaget hun at naboen hadde sådd og planert det aktuelle området. Dette var fire uker før datoen for dom og forkynning. Ingeniøren var kjenning av naboens vitne, og disse snakket mye sammen under befaringen. Hun tror at naboen kan ha blitt informert om avgjørelsen i juli, uten at hun ble det.

Under befaringen var naboen og naboens vitne nedlatende, hvilket resulterte i et hett temperament mot slutten. I stedet for å roe ned konfliktnivået har rettens dom resultert i ytterligere mobbing. Hun og familien blir hengt ut i bygda, på en svært krenkende måte hvor barna også er utsatt. Hun føler seg tråkket på fordi hun lette etter riktig svar på grensespørsmålet. Dommerens latterliggjøring av henne i dommen har hatt følger, og dommeren kunne ha utelatt sine nedsettende utsagn.

Forøvrig gjelder klagen faktum og resultatet i saken.

Innklagede – jordskiftedommerfullmektig B – har i hovedsak vist til følgende:

Hovedforhandling ble gjennomført etter vanlig prosedyre, hvor partene fikk legge frem sitt syn på saken. Det fremsto klart for henne både i saksforberedelsen og under rettsmøtet at det var tvist om grensen. Hun har under saksforberedelsen og under rettsmøtet forsøkt å veilede partene så godt som mulig.

Begge parter har i forkant av saken vært i kontakt med henne med spørsmål angående saken. Hun kan ikke se at hun i hennes kommunikasjon med partene har utvist partiskhet.

Klager har anført at hun bruker en nedlatende og ydmykende retorikk. Hun antar at klager sikter til dommen. Det blir videre anført at hun forsøker å få klager til å se dum ut. I dommen forsøkte hun å gjøre rede for hvorfor retten landet ned på den slutningen som retten gjorde, på en forståelig måte for partene. Hun kan ikke se at hun i dommen forsøkte å fremstille klager som dum, eller at hun var nedlatende.

Det er korrekt at dommen kom senere enn varslet. Beklageligvis ble hun ikke ferdig med dommen før sommerferien, og det tok derfor lenger tid. I ettertid ser hun at partene kunne ha blitt varslet om at dommen kom senere enn det som var forespeilet.

Hun avviser på det sterkeste at motparten har blitt varslet om resultatet av saken før dommen ble tilgjengeliggjort for partene. Motparten tok tidlig i august kontakt med henne med spørsmål om når dommen kom. Hun avtalte med motparten at hun skulle oversende dommen på e-post så snart den var klar, siden det hadde tatt lenger tid enn forespeilet. For ordens skyld ble dommen sendt på e-post til begge parter så snart den var ferdig. Den ble tilgjengeliggjort samtidig for begge parter.

Hun synes det er leit at klager føler at hun forsøker å henge henne ut. Det har aldri vært hennes intensjon, og er ikke noe hun har motivasjon for å gjøre. Hun har forholdt seg til partenes påstander, og forsøkt å veilede dem så godt som mulig. Hun kan ikke se at hun har gjort noe som kan anses som kritikkverdig i denne saken.

Domstolleder – jordskifterettsleder C – har i hovedsak uttalt følgende:

Saken ble krevd april 2019 for jordskifteretten. I den forbindelse erindrer han å ha vært i telefonisk kontakt med begge parter i saken. Han kan ikke husker detaljer om disse samtalene,

men det ville forundre han dersom innholdet i denne saken var noe annet enn i tilsvarende titalls samtaler i andre saker eller mulige saker gjennom året.

Det er i klagen vist til manglende informasjon til klager, som var selvprosederende. Han bemerker at retten i stor grad har med selvprosederende å gjøre. Selvprosederende får både i informasjon i forkant av fremsettelse av kravet, i etterkant av fremsatt krav, i forbindelse med henvendelser før rettsmøtet settes og forhåpentligvis under rettsmøtene. Hensikten i startfasen er å oppklare hvordan jordskifteretten behandler slike saker. Om de evner å formidle og opplyse godt nok, skal han ikke være kategorisk på.

Det som er viktig for han å formidle er at de på ingen måte gir uttrykk for hva resultatet av en sak blir, eller meddeler en part/rekvirent informasjon om retningen/utfallet i en sak. Ei heller i denne saken. Han har meddelt ansatte og legger til grunn at de aldri er partiske i sine uttalelser til parter. Han er heller ikke kjent med at retten (dommer, saksbehandler eller ingeniør) i noen sak har meddelt en part hva dommen blir før denne er forkynt.

Etter en gjennomgang av kravet klager fremsatte i april 2019, står det klart for han at saken ikke skiller seg fra mange andre saker i rettskretsen, også i områder med tidligere jordskiftesaker. Klagers krav bygger opp under at beskrivelsen i skylddelingen måtte være riktig grense. Det var en klar oppfordring om at retten skulle avklare grensen fordi kontakt med naboen var vanskelig.

Når det gjelder karakteristikken av dommerfullmektigen, så er det en beskrivelse han som leder er ukjent med. Det har aldri kommet han for øret at fullmektigen har opptrådt uhøvisk eller partisk i rettsmøter. Han har god oversikt over de møter fullmektigen har hatt, og har hatt kontakt med flere personer som har fulgt rettsmøtene som parter.

Det er leit dersom dommen og de vurderinger som er gjort, blir brukt for å henge ut klager og klagers familie. Han har imidlertid vanskelig for å se at dommen har en retorikk eller tilnærming som innebærer nedlatenhet overfor klager. Tvert imot opplyser dommen en del utfordringer med det å være eier av eiendom. Videre redegjøres det for hvorfor retten må konkludere slik den gjør.

Teknisk utreder – overingeniør D – har i hovedsak uttalt følgende:

Saken ble gjennomført etter de retningslinjer som gjelder for gjennomføring rettsmøter. Han kan ikke se at klager ble latterliggjort ut på noen som helst måte. Alle berørte parter fikk ordet til å uttale seg, og dette foregikk etter hans mening, i rolige former.

Under befaring på eiendommen fikk alle parter og vitner uttale seg. Klager skriver at han tok føringen flere ganger og at klager ble dratt hit og dit under befaringen. I denne saken ble det dom. Han ville ha partenes påstander om grensen, og da må man gå rundt for å påvise disse slik at påstandspunktene blir målt inn. Det er trasig hvis klager har oppfattet å bli dratt rundt omkring for å påvise sin påstand om grensen. Det er beklagelig at det ble oppfattet slik.

I jordskiftesaker er det et samarbeid mellom dommer og ingeniør på saken under befaringen. Dersom klager har oppfattet det slik at han tok ordet under befaring, så var det trolig for å få en påstand fra hver av partene om hvor grensen skulle gå.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Partene er orientert om retten til å forklare seg muntlig for utvalget, men ingen av dem har bedt om å få avgi forklaring, jf. domstoloven § 238 annet ledd. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å pålegge noen av partene å forklare seg for utvalget.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

En viktig begrensning i utvalgets myndighet følger av bestemmelsen i domstoloven § 236 fjerde ledd, hvor det er bestemt at utvalget ikke kan vurdere forhold som kan brukes som grunnlag for anke eller gjenåpning. Dette gjelder for eksempel innsigelser mot dommerens beslutninger i forbindelse med saksbehandlingen, prosessledelsen eller innvendinger mot selve rettsavgjørelsen. Det er uten betydning om ankeadgangen er benyttet eller ikke.

Klager har anført at viktige forhold fra sin redegjørelse og førte beviser ble utelatt i dommen. Videre har klager angitt at saken hun anla skulle vært avvist og ikke tillatt ført. Klager har også vist til at teknisk utreder var kjenning av motpartens vitne.

Dette er forhold som kan brukes som ankegrunn. Utvalget kan derfor ikke vurdere disse anførselene. Denne delen av klagen avvises.

Klager har videre anført at jordskiftedommerfullmektigen har brukt en nedsettende og ydmykende retorikk i sin avgjørelse. Videre angir klager at avgjørelsen kom senere enn forespeilet og at motparten må ha fått avgjørelsen tidligere enn henne. Utvalget forstår det også slik at klager mener jordskiftetfullmektigen skulle ha grepet inn overfor motparten og hans vitne under befaringen.

Dette er forhold som utvalget kan vurdere.

I forarbeidene til domstoloven kap. 12, er det nærmere beskrevet hva som skal være retningsgivende for utvalgets vurdering av dommeratferd.

Utvalget viser bl.a. til Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 199 hvor følgende er uttalt:

”God dommerskikk har å gjøre med hvordan en dommer utfører sine oppgaver. God dommerskikk er knyttet til en rekke forhold. For det første vil dommerens opptreden i retten være gjenstand for vurdering. I den forbindelse kan spørsmål om møteledelse, opptreden overfor parter, vitner og andre aktører være av betydning. Videre vil spørsmål om brudd på god dommerskikk kunne komme inn i forbindelse med vurdering av hvordan saksbehandlingen utføres, herunder om dommeren opptrer sendrektig, er dårlig forberedt til møter og mangler organisering av forberedelsen til rettsmøter osv.”

Videre viser utvalget bl.a. til NOU 1999:19 side 326, hvor følgende er uttalt:

«Dette innebærer bl.a. at grov, ubehøvlet opptreden fra en dommers side i et rettsmøte vil kunne gjøres til gjenstand for disiplinær forfølgning. Det samme må gjelde (andre) utslag av slett møteledelse (...).»

«(...) Videre må bruk av unødvendig sterke ord og uttrykk i rettslige avgjørelser kunne føre til disiplinærtiltak, når de ord /uttrykk som er brukt er egnet til å virke klart sårende eller infamerende.»

Det er en viktig rettesnor for Tilsynsutvalget om det er påvist forhold som er egnet til å svekke tilliten til domstolene og dommerne, jf. Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 174.

Tilsynsutvalget har lagt til grunn i sin praksis at det må være påvist konkrete forhold, f.eks. i form av krenkende utsagn eller annen klanderverdig opptreden fra dommerens side, for at utvalget skal kunne reagere med disiplinærtiltak.

Tilsynsutvalget finner det ikke sannsynliggjort at naboen og dennes vitne under befaringen opptrådte på en måte som tilsier at jordskiftedommerfullmektigen burde ha grepet inn. Teknisk utreder sin redegjørelse underbygger på dette punkt fullmektigens uttalelse. Det er heller ikke sannsynliggjort at avgjørelsen har vært tilsendt motparten før klager i strid med domstolens klare retningslinjer, jf. uttalelsen fra jordskifterettsleder. Utvalget kan videre ikke se at dommens premisser inneholder uttalelser som er egnet til å virke infamerende eller sårende overfor klager, eller at jordskiftedommerfullmektigen har opptrådt sendrektig. Utvalget bemerker imidlertid at jordskiftedommerfullmektigen med fordel kunne ha underrettet klager om overskridelsen av det varslede tidsperspektivet for avsigelse av dommen, jf. de dommeretiske prinsippene punkt 10. Slik denne saken ligger an overstiger imidlertid ikke dette alene terskelen for å reagere med disiplinærreaksjon.

Det er derved ikke grunnlag for å konkludere med at jordskiftedommerfullmektig B har opptrådt i strid med god dommerskikk.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning klagen gjelder forhold Tilsynsutvalget ikke har myndighet til å vurdere.
2. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor jordskiftedommerfullmektig B.